

De cellist **Taco Kooistra** studeerde bij Jean Decroos aan het Sweelinck Conservatorium en bij Erling Blondel Bengtsson in Kopenhagen. Daarna specialiseerde hij zich in barokmuziek (bij Wieland Kuyken) en het hedendaagse repertoire (bij Siegfried Palm) en volgde hij cursussen bij Ralph Kirshbaum en Yo Yo Ma. Behalve van het Nieuw Ensemble is Taco Kooistra lid van het ASKO Ensemble, het Dufy Strijkkwartet en het Archipeltrio.

Het Trio, dat bestaat uit Harrie Starreveld (fluit, piccolo, altfluit en basfluit), Harry Sparnaay (basklarinet, altklarinet) en René Eckhardt (piano), trad voor het eerst op in 1982 met de compositie *Heterostase* van Jan Vriend. Daarna toonden ook andere componisten, aangetrokken door de interessante klankkleurmogelijkheden, belangstelling om werken voor de groep te schrijven. Momenteel zijn ruim tachtig composities opgedragen aan Het Trio, onder andere van Otto Ketting, Theo Loevendie en Franco Donatoni.

Dirigent **Ed Spanjaard** (1948) kreeg zijn opleiding in Amsterdam en Londen. In 1973 debuteerde hij bij het Nederlands Blazers Ensemble in een theaterproductie van Stravinsky's *L'histoire du soldat*. Hij was assistent van Bernhard Haitink, Edo de Waart, Herbert von Karajan en Georg Solti. Hij was stafleid van Glyndebourne en de Royal Opera. In 1991 bracht hij in Amsterdam met het Residentie Orkest de succesvolle productie van *Aida* met Maria Chiara. Onlangs dirigeerde hij in Rome het orkest van de RAI, in Parijs het Ensemble InterContemporaine en *Carmen* bij de opera van Vancouver. Ed Spanjaard leidt het Nieuw Ensemble sinds 1982.

Het **Nieuw Ensemble** ontstond in 1980 uit de muziektheaterproductie *Venus en Adonis*, waarvoor Theo Loevendie de muziek componeerde. De onalledaagse bezetting van twee blazers, twee strijkers, slagwerk en de tokkel-instrumenten harp, gitaar en mandoline beviel de musici zo goed dat zij besloten in deze samenstelling door te gaan en een geheel eigen, nieuw repertoire op te bouwen. De groep was te gast op verscheidene buitenlandse festivals, zoals Donauveschingen, Straatsburg, Huddersfield en Venetië. Veel waardering oogstten de programma's die geheel waren gewijd aan één componist, zoals Franco Donatoni en Györgi Kurtág (respectievelijk Holland Festival 1986 en 1987). In 1991 en 1992 oogstte het Nieuw Ensemble veel succes met een reeks concerten gewijd aan nieuwe Chinese muziek.

Colofon

Dit is een uitgave van het Holland Festival.
Kleine-Gartmanplantsoen 21
1017 RP Amsterdam
telefoon 020.627 65 66
telefax 020.620 34 59

de Volkskrant

holland festival

Nieuw Ensemble

Muzikale leiding: Ed Spanjaard
Lucia Meeuwssen, mezzosopraan
Bart Schneemann, hobo
Taco Kooistra, cello
M.m.v. Het Trio

13 juni 1993, 20.15 uur
Concertgebouw, Amsterdam
Kleine Zaal

Het concert is om circa 22.20 uur afgelopen en wordt rechtstreeks uitgezonden op Radio 4. Coproductie Holland Festival, Radio 4
Deze productie komt tot stand met steun van het Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties.

Werken van Ton de Leeuw
Trio (1990) voor fluit (altfluit en piccolo), basklarinet (altklarinet) en piano

Music for oboe (1969) voor solo-hobo

And they shall reign forever (1981), voor mezzosopraan, klarinet, hoorn, piano en slagwerk

pauze

Hommage à Henri (1989), voor klarinet en piano

Apparences I (1987) voor solo-cello

Fauxbourdon (1992) voor fluit, (bas)klarinet, mandoline, piano, synthesizer, marimba, viool en altviool (première, gecomponeerd voor het Nieuw Ensemble in opdracht van het Fonds voor de Scheppende Toonkunst)

Nieuw Ensemble
Harrie Starreveld, fluit
Arjan Kappers, klarinet
Paul van Zelm, hoorn
Hans Wesseling, mandoline
John Sniijders, piano/synthesizer
Herman Halewijn, slagwerk/synthesizer
Ron Colbers, slagwerk
Angel Gimeno, viool
Frank Brakke, altviool

Het Trio
Harrie Starreveld, fluit
Harry Sparnaay, basklarinet
René Eckhardt, piano

Op *Music for oboe* na worden alle werken van dit programma gekarakteriseerd door wat de componist, gemakshalve, 'verwijde modaliteit' heeft genoemd. Dit is te zien als een hedendaagse versie van modale principes zoals die in Aziatische en vroeg-christelijke tradities zijn toegepast. Enkele kenmerken hiervan: de individualiteit van iedere compositie wordt bepaald door een aantal van tevoren gegeven elementen en wetmatigheden; binnen deze strikte grenzen ontplooit de muziek zich harmonisch, dat wil zeggen zij is niet expansief gericht; niet spanning, maar evenwicht is primair. Als een van de belangrijkste wetmatigheden noemen we de cyclische beweging: alle temporele processen spelen zich af binnen een vast, regelmatig terugkerend patroon. Soms is dit hoorbaar, het is vrijwel altijd voelbaar. Deze cyclische structuur vormt als het ware de bedding waarin de steeds wisselende stroom zich beweegt.

(*Ton de Leeuw in de Holland Festival Almanak*)

And they shall reign forever bestaat uit zes delen en een epiloog ('Amen'). Elk deel gebruikt als tekst enkele zinnen, ontleend aan de Apocalyps. De tekst wordt gezongen in het Engels.

Deel 1 Openbaring 20: 1-3.

En ik zag eenen Engel afkomen uit den hemel, hebbende den sleutel des afgronds en eene groote keten in zijn hand; en hij greep den draak welke is de duivel, en bond hem duizend jaren. En wierp hem in den afgrond, en sloot hem daarin, en verzegelde dien boven hem, opdat hij de volkeren niet meer verleiden zoude, totdat de duizend jaren zouden geëindigd zijn.

Deel 2 Openbaring 20: 7-8.

En wanneer de duizend jaren zullen geëindigd zijn, zal hij uit zijne gevangenis ontbonden worden, en hij zal uitgaan om de volken te verleiden om hen te vergaderen tot den krijg; welker getal is als het zand aan de zee.

Deel 3 Openbaring 18: 18-19.

En riepen, ziende den rook van haren brand, en zeggende: Wat stad was deze groote stad gelijk? En zij wierpen stof op hunne hoofden, weenende en rouw bedrijvende, zeggende: Wee, wee, de groote stad! in dewelke allen die schepen in de zee hadden rijk geworden zijn: want zij is in ééne ure verwoest geworden.

Deel 4 Openbaring 19: 6.

En ik hoorde als eene stem ener groote schare en als eene stem veler wateren en als eene stem van sterke donderslagen, zeggende: Halleluja!

Deel 5 Openbaring 18: 22-23.

En de stem der citerspelers en der zangers zal niet meer in u gehoord worden; en geen kunstenaar van eenige kunst zal meer in u gevonden worden, en geen geluid des molens zal in u meer gehoord worden; en het licht der kaars zal in u niet meer schijnen; en de stem eens bruidegoms en eener bruid zal in u niet meer gehoord worden; want uwe kooplieden waren de grooten der aarde, want door uwe tooverij zijn alle volken verleid geweest.

Deel 6 Openbaring 21: 1 en 22: 5.

En ik zag eenen nieuwen hemel en eene nieuwe aarde. En aldaar zal geen nacht zijn, en zij zullen geene kaars van noode hebben: want de Heere God verlicht hen; en zij zullen als koningen heerschen in alle eeuwigheid. Amen.

Biografieën

Ton de Leeuw (1926) wordt door velen beschouwd als een van de belangrijkste Nederlandse componisten van de twintigste eeuw. Naast ontelbare uitvoeringen in zijn eigen land, is zijn muziek gespeeld in heel Europa, Azië en Noord-Amerika.

De Leeuw studeerde in de jaren vijftig bij Henk Badings, Olivier Messiaen (Parijs) en etnomusicoloog Jaap Kunst. Hij was directeur van het Amsterdamse Sweelinck Conservatorium en hoofd van de afdeling Nieuwe Muziek en de elektronische studio aldaar, evenals (gedurende meer dan twintig jaar) wetenschappelijk hoofdmedewerker hedendaagse muziek aan de Universiteit van Amsterdam. Ook was hij in de jaren tachtig *visiting composer* en docent aan de Berkely University in Californië. Zijn boek *Muziek van de twintigste eeuw*, een standaardwerk in het Nederlandse muziekonderwijs, is vertaald in het Zweeds en Duits. Vanwege zijn interesse en inzet voor culturele uitwisseling heeft De Leeuw aan tal van universiteiten lesgegeven en lezingen gehouden op vele congressen en conferenties in Europa, Azië, Australië en de Verenigde Staten. Hij leidt de International Composer's Workshop die afwisselend in Bulgarije en Nederland wordt gehouden, met steun van Gaudeamus en Unesco.

Ton de Leeuws werk is in hoge mate beïnvloed door uiteenlopende oosterse culturen, waarvan de muzikale, theatrale, literaire en filosofische tradities hem vanaf zijn jeugd geïnspireerd hebben. Het oeuvre van De Leeuw telt inmiddels meer dan honderd werken, waaronder het radiofonisch oratorium *Job* (1956), het orkestwerk *Mouvements rétrogrades* (1957), *Strijkkwartet I* (1958), *Symphonies of winds*

(1963), de opera *De Droom* (Holland Festival 1965), *Haiku II* (1968), *Music for strings* (1970), *Gending* voor gamelan-orkest (1975), *Mountains* voor basklarinet en tape (1977), *Clair-Obscur*, elektronische compositie in opdracht van de Groupe de Recherches Musicales in Parijs (1983), en een trilogie (1981-'83) bestaande uit het koorwerk *Car nos vignes sont en fleur*, *And they shall reign for ever* voor mezzosopraan en instrumenten, en *Invocations* voor mezzosopraan, koor en instrumentaal ensemble. Voor het honderdjarige Concertgebouworkest schreef hij *Résonances* (1985).

Het repertoire van de mezzosopraan **Lucia Meeuwsen** omvat vijf eeuwen muziek en reikt van hedendaagse muziek tot renaissance en middeleeuwen. Op dit gebied werkt zij samen met groepen als Syntagma Musicum, Kaproen en Little Consort. Lucia Meeuwsen heeft zich ook internationaal geprofileerd, onder meer door concerten tijdens het Edinburgh Festival (*Pierrot Lunaire* van Schönberg) en met de London Synfonietta onder Oliver Knussen en het Ensemble InterContemporaine onder Pierre Boulez (*Carters A Mirror in Which to Dwell*).

Bart Schneemann studeerde bij Han de Vries aan het Sweelinck Conservatorium in Amsterdam. Hij werd eerste hoboïst van het Radio Filharmonisch Orkest en kort daarna van het Rotterdams Philharmonisch Orkest. Bart Schneemann is lid van het Fodor Kwintet en het Nederlands Blazers Ensemble. Tevens is hij hoofdvakdocent aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. In 1991 werd hij gekozen tot 3M Muzieklaureaat.